

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor.	— fill.	Egy évre . . . 12 kor.	— fill.
Fél évre . . . 5	—	Fél évre . . . 6	—
Negyed évre . . . 2	— 50	Negyed évre . . . 4	—
Egy óra . . . 1	—	Egy óra . . . 1	70
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **HJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

100 hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Néhány magyar szó*

három protestáns paphoz.

Indítom e levelet Petri Elek, Horváth Sándor és Haypál Benő protestáns lelkész urakhoz, kik engem, az evangéliom szerint reformált anyaszentegyház jelentéktelen tagját, levelökre méltattak. Ámbátor kezöknek írása sokszorosítva vagyon s így nyilvánvaló, hogy nemcsak én részesültem a kitüntető figyelemben, mégis uri emberhez illően levelöket megválaszolom, önök, tiszteletes uraim, arra szólítanak fel külön-külön levelben, hogy pártoljam a Magyar Szó című ujságot, mely a

* Ezen vezércikket Benedek Elek nagynevű író, a székelyföldi reformátusok egyik vezető férjja, irodalmunknak a művelt külföld által is elősmert kiválósága írta, a ki jelenleg a „Magyarság”-ot szerkeszti. E vezércikket közöljük azért, mert Debreczen vidékén is megtörtént, hogy a „Magyar Szó”-t esperesi körtevelben és református pap urak ajánlották előfizetésre az egyházaknak, presbiteriumoknak híveknek. Ajánlották pedig azért, mert nevezett ujság — állítólag a magyar protestánsizmusnak a szócsöve és védője. De hát hiszen ez az XXXIII-ik év. folyamán a „Debreczen” ujságunk is mindig protestáns szellemben volt szerkesztve, de nem történt meg egyszer is, hogy a tiszteletes urak ily megkülönböztetve ajánlották volna: részünkről is csatlakozunk tehát a Benedek Elek kiváló íróársunk itt közölt igazságaihoz és ajánljuk azt a hajdusági kávinisták figyelmébe.

Fel. szerk.

protestáns kérdéseknek rovatot nyitva, azok iránt érdeklődést keltett és sok közönyt felébresztett s a tiszta magyarságnak hivatott szószólója; »az egyetlen napilapot, mely napról napra erősíti protestáns önérzetünket; melynek fenmaradása és felvirágzása igazi protestáns érdek; mely tehát „jó lélekkel ajánlható minden protestáns és minden magyar embernek.“

Ime, tiszteletes úraim, testvéreim az Urban, reám nem lehet panaszok: a nagy nyilvánosság előtt közlöm ajánló leveleiket s ha eddig az én gyenge erőm, az én gyenge tollam, az én evangéliom szerint reformált hithűségem nem szolgálta volna az anyaszentegyházat, mostan a szégyenletes mulasztást helyre pótolom.

Félre ne értsen k azonban, tiszteletes uraim, mert lelkemet sanyargató, bűnös mulasztásomnak e helyre pótlásával valóképpen nem hozok dicsérendő, az általam szerkesztett ujság anyagi előremeneteléről nagylelkűen lemondó áldozatot. Nekem könnyű közölnöm az önök ajánló leveleit s ezzel a könnyűséggel közölném, ha

három római kath. pap — katolikus, három zsidó pap — zsidó felekezeti érdekeket szolgáló ujságot ajánlana a híveknek: ezekben én versenytársat nem látnék, mivel hogy én a Magyarságot nem szerkesztem sem a katolikusok, sem a protestánsok, sem a zsidók, sem a baptisták számára, de szerkesztem a magyar hazafiak és honleányok számára Attól se tartssanak, hogy követem ama lapársaim példáját, akik azon botránkoztak meg, hogy önök a hithű protestánsoknak zsidók által szerkesztett protestáns lapot ajánlanak. Ezen én nem akadok fenn, mert vannak katolikus szellemű napilapjaink is s ugy tudom, hogy ezek munkatársai közt is akadnak zsidók. S ha van katolikus és protestáns érdek és ezeknek szolgálatába áll a zsidó vallásu ujságíró, ez bizonyosan azoknak az érdekeknek ellenálhatlan vonzó erejét jelenti, egyebet nem ugy-e? A földolog mindig, hogy az érdek becsületes legyen s ugyanolyan legyen a szolgálat is, Ha hü a szolgálta, mit kérditek: ki az apja, anyja?

Nem tudom, sikerült e meggyőzőnöm a tiszteletes urakat becsületes elfogu-

Petőfi Sándor aszódi tanuló korából.

1838.

„Jaj a hátam, jaj a hátam
 Oda van,
 Szomszéd bácsi kiporolta
 Csufosan.” **Petőfi.**

Sokat, nagyon sokat irtak már a lapokban Petőfi Sándorrol: tanuló korából, életéről és haláláról. Magam is közöltem már a mit tudtam és a mit tudok részint magam tudásából, részint testvereimtol megtudva, hallva, különösen az aszódi tanuló korából. Kevesen vagyunk már Aszódon élők, a kik vissza tudnak emlékezni Petőfi, mint aszódi gymnasiumi tanulóra. Én azok közé tartozom még, a kik Petőfit személyesen ismerték is, maga testvéreimmel együtt járt iskolába Aszódon; aztán nemcsak arról ismeretes előttem, hanem azt is tudom, hogy boldogult atyám házában lakott hosszabb évekig Petőfi atya mindaddig, a míg Aszódrol Kiskörösrre el nem költözött. Miután pedig atyám szabó volt, még azok a számlák is kezemben vannak, amelynek alapján az öreg Petrovich fiai. Sándor és István részére készített ruhák árát kiegyenlítették. Tehát az, a mit most akarok közölni Petőfiről aszódi gymnasiumi tanuló korából, szinte úgy történt, a mint leírom, hadd tanulja meg a nagy közönség,

miként született meg a fent idézett nagyon ismeretes költemény.

Az 1838-ik évben szeptember hónap közepén szép meleg napok jártak. Tehát a téli gyümölcsfákon a körték, az almák rajta voltak. Miután az idő kedvezett, Neumann Frigyesnek szomszédja Gráner János a téli gyümölcsöket le nem szedte a fákról, Petőfiak pedig, ki Neumann Frigyesnél volt ellátásban mint tanuló diák: jól tudta és látta, hogy szomszédja, Gráner János kertjében a sok és szép téli alma még mindig a fákon van. Így egy gondolata támadt Petrovichnak, csupa diák tempóból, pajkos kedvből, hogy jó lenne azokat megdézsmálni. Össze beszélt hát tanuló társaival, Némegy Istvánnal, Prém Lajossal, hogy megdézsmálják a gyümölcsfákat. Meg is történt tervük szerint. Egy szép holdvilágos estén átugrottak mind a hárman a palánkon Gráner János szomszéd kertjébe és jól megrakták zsebüket körtével és almával. Mikor tele rakva zsebeiket gyümölcsessel, át akartak ugrani a palánkon, de Gráner bácsi meglátta őket; nyomban utánuk iramodott, de csak Petrovichot érte utól és bizony magyarosan einadrágolta. A másik két társa szerencsésen elszaladt.

Ezek után nem volt elég, hogy Petrovich kikapott és két társa megszökött a veréstől, de következett más baja is. Gráner szomszéd másnap reggel elment Koren István akkori aszódi gymnasiumi professzorhoz

s elmondá, hogy előtte való estén Petrovich Sándor, Némegy István és Prém Lajos mit cselekedtek gyümölcsös kertjében.

Midőn Gráner János elmondotta, hogy mit tettek, Koren professzor azonnal magához hivatva a bűnös diákokat vallatásra. Természetes, hogy nem tagadták el, a mi történt. Ezután következnek a másik büntetés. A büntetés pedig abban állott, hogy minden diáknak félóraig kemény padon kellett térdepelni.

Petrovich Sándor fölkel és azt mondta: „Professzor ur kérem inkább 10 formulát fogok írni, semhogy térdepeljek.” „Jól van írj!” mondotta Koren professzor.

Mikor mind a hárman kiállották büntetésüket, Koren István professzor magához szólította Petőfit, még akkor Petrovich Sándort és azt mondotta neki: „Hogy mersz te mint legnagyobb és legöregebb ilyen tenni? hát nem tudod te, hogy ki és mi vagy te?” „Igen tudom professzor ur, hogy most csak deák vagyok, de még lehetek valaki és valami is!” felelé Petőfi. — „Épen azért ezt többet ne cselekedd, valamint a többinek sem szabad ily dolgot tenni.” „Nem professzor ur, nem teszem többé soha” — válaszolta Petrovich.

És ezzel vége lett a dolognak. Így született a fent idézett vers, a „Jaj a hátam, jaj a hátam oda van” vers.

Némegy István.

latlanságomról s van-e jogom most már hozzájuk azt a szerény kérdést intéznom, mi az a protestáns önérték? Ezt azért vagyok bátor kérdezni, mert én bár vagyok olyan hithű protestáns, mint akármelyik a 3 tiszteletes ur közül s vagyok olyan vallásos, mint akár melyik papja az összes be és be nem fogadott egyházaknak, felekezeti önértékét nem ismerem. Érzem, és pedig erősen érzem, hogy van bennem magyarság, de azt nem tudtam, hogy vannak felekezeti önértékek s nem tudtam, hogy van különbség protestáns és magyar ember közt. Mert Haypál Benő tiszteletes ur, kinek kis leányom keresztelőjén mondott gyönyörű beszédjére ma is megindult lélekkel emlékezem, ajánló levelében »minden protestáns és minden magyar embert« emleget. Ebből azt sejtem, hogy rajtuk, protestánsokon kívül is vannak magyarok e hazában s ez a sejtelem kimondhatatlan megkönnyebbsége az én aggodásra tépelődésre hajló lelkemnek. De azt már nemcsak sejtem, de tudom is, hogy felekezetek szerint osztályozni a magyarságot, okkal vagy ok nélkül szembe állítani a felekezeteket, egymás ellen tüzelni azokat: a legszerencsétlenebb, a legostobább politika, mit magyar ember szolgálhat s Isten megáldhat még gyermekekkel, de az a pap, aki felekezeti harezra tüzeli híveit ebben a százféle bomlott országban, az én gyermekem fejét a keresztelő-vízzel le nem önti.

Jól tudom én, hogy vannak felekezeti érdekek, de azt is tudom, hogy ezek az érdekek a hitéletnek egyben a nemzeti egységet, a hazafias érzést, a magyar öntudatot is ápoló fejlesztésével ellentétbe nem jöhetnek, nem szabad jönniök. Mindenki a maga hite szerint boldogul s nem szolgálja igaz lélekkel a maga hitét, a ki az ellenkező hitet bolygatja, zavarja s az a pap igazi szolgálja Istennek, ki erősíti az ő híveit az ő hitőkben, de nem néz ugyanekkor sanda szemmel a más hitűek templomára. Az az igazi pap, akinek lelki gyönyörűsége a templomnak látása, akár kereszt, akár csillag ragyog a tornyon. Csak legyen tele a templom. Csak érezzék egynek magukat a hívők Istennek imádságában, embertársaiknak szeretetében s csak — Magyarországról lévén szó — magyaroknak vallja magát minden polgára e hazának, bárminő szertartások közt is fordul az Egek urához.

Tudom én jól, s hiszem is, vallom is, hogy a vallásosság egyik legerősebb fundamentum köve a honszeretetnek; hogy akinek nincs Istene, hazája sincs. Hogy nemcsak az édes anyaföld köti a mi szívünket a hazához, hanem a templom is, hol fáradt lelkünk enyhületet, csüggedő szívünk új erőt nyer, Istennel társalkodván; hogy más a hangja is annak a haragnak, melynek

ércszava gyermekkorunk óta hi Istennek házába, mint azé, mely idegen földön csendül felénk. De ha hiszem és vallom ezt, ennél többet mit kíván tőlem kicsi leányom keresztelő papja, Haypál Benő tiszteletes ur? Hát Horváth Sándor lutheránus tiszteletes ur nem jobban cselekednék-e, ha a protestáns önérték helyett magyar önértékre serkentené a budapesti tót atyafiakat? S kérdem Petri Elek teológiai tanár urat is, hogy mi szolgálatot tesz azzal felekezetének, ha még jobban ellene tüzeli a katolikus klérust? Felekezeti politikának is nem az volna-e a becsületes felekezeti politika, mely keresi a különféle vallásfelekezetek közt a békét, az együtt munkálkodást a magyar fajért, ennek a legyen-gített, leszegényedett, erkölcsében, faji és nemzeti öntudatában megvékonyodott nemzetnek a megerősítését!?

Ideje volna már, hogy magunkhoz térjünk, a haza iránt való köteleességünknek tiszta tudatára ébredjünk. Ideje volna már, hogy — a pap legyen pap s ne ujság-vigécz.

Benedek Ele.k

Hanyatló vármegyék.

(Szomorú igazságok.)

(T. N.) A leasó csepp végre is kivájja a követ. Az amit pár évvel ezelőtt még merészen tagadtak, sőt itt-ott hazafiatlanságnak is bélyegezték, ma már tárgyilagosan gondolkozók előtt meg nem dönthető igazság Magyarorszag az utolsó övtizedek változásai folytán olyan gazdasági és erkölcsi örvénybe jutott amelyből igazán nem tudjuk, hogyan és miként fog menekülni. Az a politika, mely folyvást új és nagy dolgok meghonosításán törte magát, a meglevők konszerválásával keveset törődött, oda juttatta az országot, hogy mindenfelől romok és pusztulás vesz körül bennünket és azt, hogy ebből a borulásból milyen jövő fog hibontakozni, nem tudja megmondani senki sem.

A vármegyék, melyek egykor magát a magyar társadalmat jelentettek, éppen ez idő szerint restaurálnak. De senki sem biszi többé, hogy restaurálni bírnák a magyar társadalom régi alapjait. Ez nem is ambíciójuk többé. A szuverénitás, melynek nagy része sokáig kezükben volt, átment a központi hatalomra, illetőleg azokra a törvényben és alkotmányban nem meghatározott tényezőkre, melyek ez idő szerint a vezető férfiak elhatározásainak irányt adnak. — A régi gazdasági és erkölcsi rend támasztékai pedig bomlanak tovább. Legyen szabad e tekintetben két jelentékeny véleményre hivatkoznom ellentétből.

Ruffy Pál országos képviselő, a Bars vármegyének akkori alispánja, azt a dicséretes munkát végezte, hogy megírta vármegyének monografiáját. Munkájának eredménye lehangoló, sőt kétségbeesítő lehet azokra nézve, a kik a közállapotok egészséges fejlődése s a nemzet boldogulása nélkül kevés örömet tudnak találni az életben. Az új korszak Ruffy szerint merész radikális lépésű igazán rombolóan működött és a mily sikeres volt ebben ez irányban munkája, éppen olyan kevésbé mutatta ma-

gát nagynak a pozitív alkotások tekintetében.

Nemcsak Bars vármegyében volt ez így, a kép reá illik széles ez országra. Pusztuló kisipar, eladósult parasztság, szétzúlló gentry, ezekhez Barsban a kiháló arisztokraciát csatolja írónk. E képnek egyes vonásai ismerősek, csak arra nem szeretünk gondolni, hogy mi lesz akkor, ha a végzetes következetességgel terjedő romlás tökéletesen aláássa a társadalomnak és államnak fentartó oszlopait.

Ruffy férfiasan mutat reá, hogy az új alkotások, melyekkel a radikalizmus által okozott pusztításokat fedezni igyekeztek, nem bírtak a tartósság biztosítékával. Az aranyos maróti cukorgyár megszűnt, a vihnyi gépgyár, a nagy-ugróci butorgyár üzeme hanyatlak. A vasutak, amelyekről hajdan mindent reméltek, nem valószínűk meg a hozzájuk kötött reményeket. Az annak idején nagy lármával alapított szőnyeggyár feloszlik, a Szandrik ezüstáru gyár a bukás szélén áll, a bányák nagy részét becsukták. Tehát pusztulás mindenfelé. S különös érzést kelt az, hogy ennyi pusztulás közepette az export-politika az ő ideálját mégis képes megvalósítani, hiszen az oroszok gyár Kinát és Japánt látja el cukorral.

A megváltozott gazdasági viszonyok erősen megváltoztatták a megye társadalmának képét is. A régi patriarkális felfogás, mely minden büne és hiánya mellett is bizonyos egységet és harmóniát tudott teremteni a törekvésekben, tökéletesen elpusztult s irónk szerint nincs, ami és aki pótolja. A magyar talaj elveszítette beolvastó erejének nagy részét. Az átültetett palánta az jó talajból élve is idegen marad. Nemesak a kastély omlik szét, a népre is súlyos bilincs nehezül, a hipotékák és egyéb nyomasztó szolgálatok képében. Minden azt mutatja, hogy rontani könnyebb volt, mint építeni. Könnyebb volt kitépni szívünkbeli azokat az érzelmeket, melyek a mult intézményeihez csatoltak bennünket, mint alkotó erőnk igénybe vételével létesíteni olyanokat, a melyek a nemzeti nagyságnak és emelkedésnek tényezői lennének.

Most aztán fordítsunk egyet. Vegyük elő második tanuként azt az emlékkönyvet, melyet Szolnok Doboka vármegyéből idősb báró Bornemissza Károly főispán, kamarás és főrendiházi tag adott ki 1896 ban és ne felejtjük el, hogy itt báró Bánffy Dezső vármegyéjéről van szó akkor, amidőn Bánffynak napja legragyogóbban sütött s mikor az volt a feladat, hogy a millenáris hangulatot oktalan panaszokkal meg ne zavarják. Ebben az ünnepi iratban hasonló eredményekre bukkanunk, mint a melyett Ruffy panaszolt.

A középbirtokosság apad, a nép 80 százaléka írni-olvasni nem tud, a birtokok roppantul elaprózódnak, jövedelmük szerfelett csekély, 857.000 katasztrális hold után 1895 ben 219.000 forint földadó volt kivétel. A községek nagyrészenek határa tagosítatlan a faekét még ma is használják, a kölesönök drágák, 10—16 százalék nem ritkaság. A középbirtokosok fia elhagyják az ősi kuriákat s romba dőlnek az egykor vendégszerető udvarházak.

Bánffy Dezső államférfiúi tehetségének nem utolsó kritériuma az a tény, hogy ezekkel a bajokkal szemben az orvoslást komolyan meg sem is kísértette. — A mi politikusaink tudománya legtöbb esetben nem megy túl a diplomáciai ügyességen s az alkotásuktól, nem lévén hozzájuk semmi képességük, erősen irtóznak. A szemfényvesztés mesterségében pedig annyira haladtunk, hogy az ezredév foruzóján szinte

elhitettük magunkkal, hogy nagy és dicső nemzet vagyunk, a melynek haladása szinte bámulatos. Pedig a szépre festett félszín alatt olyan a valóság, mint azt Ruffy és Bornemissza báró piros kötésű füzete festik.

Az erkölcsi hanyatló, gazdaságilag leszállt nemzet annyira elgyengült, s elveszti érzékét a közérdeke iránt, hogy reagálni sem bír többé a bacillusok, a rohadás ellen. Ur lett rajtunk a hazugság, a pillanat örömet tartjuk a legfőbbnek, a jövővel gondolni sem szeretünk, mintha éreznők, hogy — az nem a miénk többé.

Ezt nevezi Magyarország renaissancéának, a melyet magunk csináltunk magunknak.

Karácsony előtt.

Talán nem is lesz fehér karácsonyunk ha ugyan a természet akkorára nem gondolja magát rá és karácsonyi ajándéknak nem indul meg a hópelyhek szállongása. Ez a keresztyén világ közelgő nagy ünnepének csupán a hagyományos külsőségeiből, poétikus hagyományából vonhat le, mert a mi Urunk Jézus Krisztus megszületik és mindnyájan, akik hiszünk, boldogsággal, hittel, örömmel várjuk a szent ígért beteljesedését. Hogy az időjárás enyhe, hogy nem fúj zimankós téli szél és nem dermedti rideg fagy tagjainkat, ebben még a jóságos Gondviselés kedvezését látjuk, mert a nyomor irtóztató, az élcni szereket bűnös módon, bűnös mértékben megdrágítottak, a szegény ember áldhatja Teremtőjét, hogy a teli nap-sugár játszadozik mindenfelé.

Mert a jóságos Isten-gyermekek, a szűlő Megváltó szive szomorúsággal fog eltelni, amidőn a földre száll. Irtóztató nyomor fogadja mindenfelé és a szegények lakásaitól nem csupán a zöldelő fenyőfacska, nem csupán a csekélységek mellett is becsese, az áldozatra kész szeretet által oly kedvessé; drágává tett ajándékok hiányának, hanem elfogyott az élet folytonosságához szükséges, utolsó falat kenyér is! Oh mily nagy fájdalom az apának, anyának, ha a szeretet ünnepén nem részesítheti övét a szeretet áldozatkész adományában, oh mi rettenetes bánat, ha őket szükségét szenvedni, nyomorogni látja a bőség, az öröm, a vidámság estéjén!

De mily jóleső látványa a szomorú napoknak, hogy a ki örvend, aki örömet okozhat szerettemek, annak máris eszébe jutott a szenvedők és szűkölködők serege. — Az egyesületek, a hatóságok megteszik szokásos intézkedéseiket és szokatlanul fellendült az egyesek, a magánemberek jótékonyosságának kedve. A család meleg ételt, élelmiszereket, a gyermek meleg ruháskát kap és így a munkanélküliek ijesztő mértékben megnövekedett tömege legalább a szeretet ünnepén felejtethi súlyos sorsát. De hiszen karácsony ünnepe maga is vigasztalás, igazán nyomorult, egészen szerencsétlen nem lehet más, mint a ki a lelketlen igazatok szavára hallgatván, kiölte szívéből a hitet, elvesztette a reményét és megtagadta jóságos teremtőjét. De vannak még jótékony lelkek, a hírlapokból napról napra olvassuk a jótétemények felajánlását és azok az emberbarátok, kik szívet nyitottak a menedéket kereső nyomor előtt, bizonyára a leggyöngébb, legkeresztényibb módját találják el a jótékony, az ember szeretet gyakorlásának.

Amily szívvél mi esdjük Istentől a mindennapi kenyeret, úgy ne vonjuk ezt el éhező embertársainktól; Isten helyett, Isten

nevében osszuk, a mit magunk esdünk a „Miatyánk“ ban.

Tegyük is jót az emberekkel, nehogy rajtunk muljék egy-egy veszendő lélek megmentése, nehogy ünnepi áhitatunkba, ünnepi vigasságunkba belevegyüljön a kétségbeesettek átká, jajkiáltása, égbekiáltó panasza. Tegyük jól az emberekkel, nehogy a karácsonyi ajándékokkal telt fényes tárlatok, ragyogó kirakatok, a szeretteiket széppel és jóval elbámulozó szülők sürgése forrása, a boldog gyermekeinek örvendezése, a szobainkból kiható fény, dal és örömmujongás gyűlölettel töltse el lelkeiket; valóban tegyük minél több jót embertársainkkal, hogy ünnepünk boldogabbá, derűsebbé változtassa a jó cselekedetnek lelekemelő, magasztos öntudata!

Gr.

Mindenkinek, aki lapunkra 1902. január hó 1-től előfizetni óhajt, ha azt a kiadóhivatalban személyesen vagy pedig levelező-lapon bejelenti, már mostantól fogva ingyen küldjük a lapot. Bejelentések a „Debrece“ kihordóinál is eszközölhetők. Előfizetési ár egy negyedévre 1 frt 25 kr.

NAPI HIREK.

Ünnepi istentiszteletek

Az ev. ref. templomokban az ünnepi istentiszteletek a következő sorrendben tartatnak meg:

Az ünnep első napján.

Délelőtt.

A nagytemplomban: Kovács Zsigmond esk. lelkész, a kistemplomban: Kiss Albert lelkész, az újtemplomban: Mitrovics Gyula lelkész, ispotály templomban: K. Tóth Kálmán lelkész, szegényházban: Hajdu Zsigmond püsp. titkár, csapókerben: Kovács János esk. felügyelő.

Délután.

A nagytemplomban: Zöld Mihály esk. fel., a kistemplomban: Papp Lajos senior, az újtemplomban: Nánássy Lajos esk. fel., ispotály templomban: Lengyel Imre 4 th., csapókerben: Kovács János esk. felügyelő.

Ünnep második napján.

Délelőtt.

A nagytemplomban: Papp Lajos senior, a kistemplomban: Zöld Mihály esk. fel., az újtemplomban: Lengyel Imre 4 th., ispotály templomban: Nánássy Lajos esk. fel., csapókerben: Kovács János esk. felügyelő.

Délután.

A nagytemplomban: Nánássy Lajos esk. fel., a kistemplomban: Lengyel Imre 4 th., az újtemplomban: Papp Lajos senior, ispotály templomban: Zöld Mihály esk. fel.

Ünnep első napján délelőtt minden helyen urvacsora-osztás.

Az ágost hitv. ev. templomban: Karácsony első napján d. e. 10 órákor Materny Lajos főesperes tart istentiszteletet; ennek végeztével offerorium a papi fizetés alap javára. Délután 3 órákor Hajász Lajos h. lelkész prédikál.

Karácsony második napján d. e. 10 órákor Materny Lajos főesperes. Dec. 29 én

vasárnap, d. e. 10 órákor Hajász Lajos h. lelkész.

Karácsony ünnep mindkét napján az ur szent vacsorája lesz kiszolgáltatva.

Simonffy Béla temetése

Az egész város közönségének osztatlan részvétele mellett helyezték örök nyugalomra dr. Simonffy Béla kir. ügyészt. A ravatal mellett a debreczeni dalegylet énekelt gyász-dalt s ezután a gyászmenet a kistemplomba vonult, hol K. Tóth Kálmán mondott mélyen megható beszédet s imát. A Kossuth utcza temetőben, hol az elhunyt örök nyugalomra helyezték, a dalegylet még egy gyász-dalt énekelt s azután eltemették az elhunytat.

Kaffka Nagy-Kikindán.

Nagykikindáról írják a kormány-párti Délmagyarországi Közlönynek: Kaffka László miniszteri tanácsos, a közigazgatási slendriánság réme, kíséretével együtt városunkban időzik s ez időszert a várost vizsgálja. Kedden reggel kezdte meg munkáját, mely részletesség és alaposág tekintetében semmi kívánni valót sem hagy fenn. A vizsgálat eredményéről annyit írhatunk, hogy a városi pénzkézeltés éllen a legkisebb kifogás sem emeltetett. A városi ügyész ügyvitele is kifogástalannak találtatott. A községi bíraskodás ügyvitelében olyan rendtelenségeket talált, melyek miatt Szerb István városi tanácsnok ellen a fegyelmi eljárás elrendeltetett. Szeghő József városi nyilvántartó ellen magánpanaszok léptek fel, kik a zugírászat terén elkövetett visszaéléseit tárták fel, melyek annyira súlyosak voltak, hogy miattok Szeghőt nyomban felfüggesztette az alispán, ki szintén nálunk időzött. Torda községéből egy küldöttség kereste fel Kaffkát azzal a kérelemmel, hogy vizsgálná meg az ő községüket is, mely szintén nagy bajok terhe alatt nyög. Azért jött át Dellimanich alispán városunkba, hogy a tordaiak bajáról informálja a miniszteri tanácsost.

A debreczeni civisek pedig mind ezen híreket olvasván, sóhajtának: „Kaffka! Kaffka! jöjjön el a te országod és vajha lennél igazlátó a mi ügyeinkben is.“

Az új főispán beiktatása.

Vettük a meghívót: Meghívás Hajdu vármegye törvényhatósági bizottságának folyó 1901. évi december hó 28-ik napjának délelőtt 9 órákor Debreczenben, a vármegye székházában nagytermében tartandó rendkívüli közgyűlésére. Debreczen; 1901. december 18. Rásó Gyula kir. tan. alispán. Tárgyak: 1. 14207 - 1901. sz. A nagymélt. m. kir. Belügyminiszter urnak folyó december hó 16-án 4069. eln. szám alatt kelt értesítő leirata arról, hogy Ő császári és apostoli kir. felsége f. évi december hó 15 én kelt legfelsőbb elhatározásával Gróf Dégenfeld József urat, Hajduvármegye és Debreczen szab. kir. főispánját ezen állásától a saját kérelmére felmenteni és helyébe vármegyénk valamint Debreczen város főispánjává bizáki Puky Gyula urat, kir. ítélőtáblai nyugalmazott elnököt, legkegyelmesebben kinevezni

méltóztatott. 2. Távozó volt főispánunknak a vármegye bizottságához intézett bucsuirata. 3. Főispáni beigtatás.

Aczél Géza főmérnök nyilatkozata.

Az Új Debreczeni Friss Ujság vasárnapi száma Aczél Géza városi főmérnök urnak a nyiltérben következő „Nyilatkozatát” közli:

Nyilatkozat.

A „Debreczen” című helyilap mai 248. számának az új huscsarnokról írott napi hírében azt állítja, hogy én a huscsarnokban árulók részére 3 krajczár értékű füzetet 10 krajczárért adtam el.

Kijelentem, hogy én senkinek semmiféle füzetet, sem a huscsarnokban sem azon kívül el nem adtam s ily füzetseft ott tudomásommal nem történik. Ezek folytán tehát a Debreczen ezen állítását hazugságnak s aljas rágalomnak kell kijelentennem.

Debreczen, 1901. december 21.

Aczél Géza.
városi főmérnök.

Mindenekelőtt kijelentjük azt, ha Aczél Géza városi főmérnök ur lapunk szerkesztőségéhez fordul, mi nyiltan megösmertettük volna vele azon forrást, honnét ezen és egyéb a huscsarnokra vonatkozó nem kevésbé érdekes értesülésünket merítettük, készek lettünk volna megnevezni mindazon idevonatkozó lapunkban is megjelent cikkeknek szerzőit is, ha Aczél ur akár maga, akár egyéb urak által ilyen czélből hozzánk fordul, mert hisz nekünk is az a lefőbb czélunk, hogy minél inkább tisztázódjanak a panaszok, mivelhogy nem annyira Aczél főmérnök ur magán sérelmeiről, hanem közsérelmekről van szó és ez szerintünk föltötte áll minden más tekintetnek. — Ámde Aczél főmérnök ur sem maga, sem megbízottak által nem fordult tájékozás végett szerkesztőségünkhez, sem, a mi első kötelessége lett volna, vizsgálatot nem kért maga ellen ezen és más panaszolt esetekben, hanem saját ügyében bíról toltta fel magát és egyszerűen a fenti kitérő nyilatkozattal akarta, akarja elütni a kellemetlen dolog élet és a helyett, hogy az igazság tisztázásához maga részéről is hozzájárulna, a sértegetések hamis, de nem sebzhetetlen vértjével övezi magát.

Megengedjük, hogy Debreczenben szokásban volt a sajtó embereit ilyen meg gondolatlan nyilatkozatokkal lefegyverezni, megfélemlíteni, sarokba szorítani, kardhegyére állítani — (noha azon urak, akik kíváncsiak rá, tapasztalást szerezhetnek arról is, hogy faji irtózást nem érezünk mi a kardoeskától sem) — de mi nem vagyunk hajlandók hibák palástolásához a lovagiaskodás tetszésszerint tágítható köpenye alá bujni, mi elébb az igazságot a karjuk látni, különösen ily közhivatalnok ellen emelt vádakban. Ha ez megtörtént, noha a sajtóbírósgót tartjuk erre egye düli illetékesnek, mi, ha állításunk valótlanságáról, alaptalanságáról meggyőztünk, az illető tekinletes urnak a kívánságára semmiféle elégtétel adástól — ijedünk vissza.

Ámde Aczél Géza városi főmérnök ur jobbnak látta a sértegetések terére átjátszani a kártyát — a min eléggé csodálkozunk —, mert csak magáttüneti fel rossz színben. Mi azonban sértegető kitérőse által találva, sértve nem érezzük magunkat, sőt azt tisztelettel utasítjuk vissza. Minekünk, alulírottak előtt, az új városi huscsarnokárusnői közül igen sokan tették azon kijelentést, hogy a silány füzetet, melybe bérfizetése iket róják feltiz krajczárért, az új számítás szerint 20 filvétették meg velők. Mi az asszonyok szava után jegyeztük meg ezt mellékesen, de mi ennek az asszony beszédnek kellőértékénél nagyobb fontosságot nem tulajdonítottunk, — csupán arra hoztuk fel a könyvecskéket, hogy azokban nincs kitérőse a régi sátrak után december hónapról — állítólag — már kifizetett sátorbér beszámítása az ezen új ketrecek után előre kifizetett bérösszegbe.

De most már követeljük a tisztázását annak a valamivel súlyosabb vádnak is, (ez is a huscsarnokárusnői vádjára és panasza,) a mely szerint a mélyen tisztelt városi főmérnök ur a magas árenda pénz felszedése után állítólag kulesokért külön-külön egy koronát szedtetett Bruckner Ödön rajzolóval az asszonyoktól, ez azonban az árenda könyvben nyugtatva nincs; sőt az egyik árusasszony 2 koronát fizetett.

Helytelen volt tehát a főmérnök urtól a mi megkérdésünk nélkül azt az okvetetlenkedő nyilatkozatot még „Nyiltérben is közölni: — hisz mi ime díjtalan közöltük azt s nem a nyiltérben; sőt közöljük a mélyen tisztelt Aczél Géza városi főmérnök urral a cikkiró nevét is. A sérelmesnek talált cikket Löw József lapunk segédszerkesztője írta; ámde a fentjelzett vádak panaszlásánál mi alulírottak is fül és szemtanúk voltunk és csak egyéb elfoglaltságunkon mult, hogy nem mi irtuk meg azokat. A mit tehát Löw József minden rossz akarat nélkül, egyedül a közérdek tisztázásából irt és mondott, tessék azokat ügyvenni, mintha mi is mondtuk, mi is irtuk volna.

Debreczen, 1901. december 23.

Ifjabb Mórész Pál.
Dr. Klumy Péter.
Löw József.

Borsos hírek az „Új Század”-ból.

A demokrata országos képviselő, dr. Vázsonyi Vilmos szókimondó lapjából, az „Új Század”-ból vettük át ezen a szögfejre koppantó borsos híreket.

A magyar-igeni kerület két ellenjelöltje pénteken pisztolypárbajt vívott. Hogy mi volt a párbajt szolgáltató ok, senki se tudja. Töltöttek, löttek s kibekülés nélkül távoztak. Baj nem esett a párbajnál, a minnek a magyar-igeni választó kerület szavazói nagyon örülhetnek. Mi lett volna a választási költségekkel, ha az ellenfelek közül az egyik most, a választások előtt a porondon marad? Vagy talán csakugyan ezt akarták az ellenfelek, hogy egyikök ott hagyja a lelkét? Ha igen, tisztelettel meghajolunk a párbajt szolgáltató ok komolysága előtt. Mert a választási költségek megtakarítása miatt az ellenfelek párbajoznak, hogy egyikök ott hagyja a lelkét? Ha igen, tisztelettel meghajolunk a párbajt szolgáltató ok komolysága

előtt. Mert a választási költségek megtakarítása miatt az ellenfelet lelőni, ez igazán elég komoly ok a párbajozásra.

A budapesti ipar- és ker. bankról ki-sütölték a részvényesek hogy egyetlen vállalat sem volt Magyarországon s minden tőkét külföldi üzletekbe fektette. Kisütötték, hogy a bank a tönk szélén áll, s a részvények csaknem értékelenek. Végre tehát megtudtuk, hogy miért tudott Tisza István oly könnyű szívvvel a banknál viselt állásról lemondani. Összeférhetetlennek találta magára nézve, hogy állásokat töltsön be, melyek hova-tovább alig fognak valamit jövedelmezni.

A költő alispán levele.

Zalár József Hevesmegye nyugalmazott alispánja, a koszorus, kiváló magyar költő, a ki a magyar nemzeti függetlenségnek egy ember élet óta vezér alakja volt és a ki egyike a legerősebb magyar költőknek, azon alkalomból, hogy most megjelent három verskötetéről megemlékeztünk és a becses művet minden igaz, értelmes magyar ember érdemszerinti figyelmébe ajánlottuk, levelet intézett lapunkhoz. A nagy, erős magyar költő kedves levelét azon megjegyzéssel közöljük, hogy a becses, lelkes irodalmi műre, mely László Albert és társánál kapható, ismételten felhívjuk olvasóink figyelmét mert ezen hazafias gyönyörű kötetemnek a minél szélesebb körben való terjedése a meggyöngyült nemzeti szellem és a tiszta magyar érzés erősödésére kívánatos. A levél így hangzik:

Eger, 1901. XII/21.

Tekintes szerkesztő ur!

Fogadja őszinte köszönetemet azért a lekötelező figyelemért, hogy becses lapja 247-ik számát, melyben legközelebb megjelent verseimről is szó van, részemre megküldeni méltóztatott.

Egy kissé bosszantó rám nézve, hogy I. és II. kötet végén jelzettekén kívül is maradt bennök egy pár sajtóhiba. Ezeket ugyan maga a figyelmes olvasó kiigazíthatja mert nem értelem zavaró hibák, de azért nem kevésbé kellemetlenek a szerzőre nézve.

Van azonban a III. kötetben egy értelemzavaró hiba is, melynek 80-ik lapján egy E betűvel kezdődő tulajdonnév kis e vel van nyomtatva. T. i. e lapon az utolsó strópha két első sora így van nyomva:

Tüzét eged is idehánnya,
It e pohárban lángol ő;

holott így kellene lennie:

Tüzét Eged is ide hánnya
stb.

mert „Eged” az Egert környező szőlőhegyek azon legkiválóbbika, ahol a híres egri bor terem.

Ha még szó lesz, mint a küldött számban jelezte, verseimről becses lapjában, nagy baráti szolgálatot tenne velem szembe a t. szerkesztő ur, ha e hibát megfelelő magyarázat mellett kiigazítani sziveskednék.

Kiváló tisztelettel

Zalár József.

Gazdász bál.

Már jelezte, hogy a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézet ifjusága a farsangot gazdagítja gazdász-bál rendezésével. A

gazdász bál, a gazdász csárdás kedves a debreczeni és vidéki közönség előtt, így hát azt különösen ajánlani nem szükséges. Mi azonban a multkoriban tévesen jeleztük, hogy január 15-dikén lesz a debreczeni gazdász bál, holott azt január 16-án fogják megtartani.

Debreczeni karácsonyi képes levelező lapok.

A karácsonyi és az azt követő ünnepek felbuzdítják mindenhol a szíveket. Megszámlálhatatlan ajándékok, még megszámlálhatatlanabb levelek és képes levelező lapok repülnek szét az országban, melyben kedveseiket üdvözlilik a kedvesek. Itt most különösebben képes levelező lapokról lévén szó, a közönségnek egy érdekes, figyelemreméltó körülményt ajánlunk a jóindulatába. Kiss Ferencz debreczeni fényképész és művész ezen ünnepi alkalmakra a Divald-műintézetben debreczeni és vidéki festői életkép csoportokról rendkívül szép, eredeti képes levelezőlapokat készített az ő ösmert, a Vasárnapi Ujságban, az Uj Időkben is eléggé méltatott művészi és igaz magyar hangulatu felvételei után. Megannyi eredeti alföldi, különösebben debreczeni karácsonyi képek ezek, tele magyar zamattal, érzéssel, étellel; ezen sikerült képes levelezőlapokat ajánljuk a közönség figyelmébe. Mint értesülünk, a könyv és papírüzletekben kaphatók ezek a szép, művészi és magyar képes levelező lapok.

Öngyilkosság a Hatvan-utczai temetőben.

Tegnap reggel ismét öngyilkosság történt Debreczenben. Rövid idő alatt ez már a negyedik eset. Megdőbentő módon szaporodik azoknak a szerencsétleneknek a száma, kik egy önfelédő pillanatban eldobják maguktól legdrágább kincsüket — az életet. Ezuttal egy hatvan éves ember végezte ki magát. Elte alkonyán, közel a sírszéléhez mi bírhatta rá végzetes tetteire, nem tudható. Levelet, mely halála indító okát felderíthette volna, nem hagyott hátra. Rendezett körülmények közt élt, csendes hajlékában, mely a Vendég-utczán volt a boldogság honolt, felesége és fia, ki V.-Pécsen tanító, szeretettel vették körül.

Az utóbbi időkben azonban emlékező tehetsége meggyengült, elméjére homály borult és így valószínű, hogy pillanatnyi elme-zavarban követhette el tettét. Még szombaton délelőtt tíz órakor eltávozott lakásáról, de senki sem tudta, hova ment. Felesége gyanítva, hogy talán a Vámos-Pécsen lakó fiához átaozott, még az nap este utána ment, ahonnan csak tegnap délután érkezett vissza a már akkor holtan megtalált férjhez Nánási József közműveshez. Nánási hazulról eltávozva egyenesen a Hatvan-utczai temetőbe tartott, hol egy akáczfára egy darab ruhazsineggel felakasztotta magát. Vasárnap délelőtt itt lelte fel a csösz, a kinek értesítésére Fülöp András rendőrbiztos és dr. Varga Emil ker. orvos mentek a helyszínére. — Zsebeit átkutatva csak egy ezüst órát találtak nála, a melyet Fülöp vett magához, a hullát pedig a kórházba szállították.

„Szórakozni karácsonykor csakis“

a Dreher Sörcsarnokban lehet a hol az ünnep mind két napján a katona zenekar és Rácz Károly zenekara hangversenyezni fog. Korona sör alá pilseni, villásreggeli 30 féle reggeli újdonság. Vacsora Étlap „Beuftük“ Márkus modra „vadsertés“, „őz“, „fácán“, „focoly“, „nyul“, „halak“ balatoni fogás „kecsge“, „tok“, „osztriga“ és sok külonlegesség.

Uj verskötet.

A helyi sajtóban több csinos verse jelent meg ifj. Szilágyi Imrénék, ifj. Szilágyi Imre most ezeket a verseket összegyűjtötte s kötetben kiadja. Az új verskötet január hó első hetében jelenik meg s László Albert és Társa könyvkereskedésében 2 koronáért kapható.

Zenedei közgyűlés.

Beküldetett: A debreczeni Zenedének f. hó 12 re kitűzött rend s évi közgyűlése — a megjelent tagok elégtelen száma miatt — megtartható nem lévén: f. hó 29-ike vasárnap 11 órára azon megjegyzéssel hivatalnak ismét egybe, hogy az azon résztvevő tagok a közölt tárgysorozatot letárgyalásában a megjelentek számára való tekintet nélkül érvényesen fognak határozatot hozni. Debreczen, 1901, dec. hó 22-én. A választmány.

A „Zion-egylet“ társas vacsorája.

A „Zion“ debreczeni betegsegélyző egylet az eddigi szokástól eltérőleg — szombaton este — nem hangversenyt, hanem társas vacsorával egybekötött táncestetélyt rendezett a „Korona“ vendéglő nagytermében. A „Zion“ egyletnek rég nem volt olyan sikerült s látogatott estélye mint ezuttal. A helybeli izraelita polgárság színe java megjelent a társasvacsorán. Jó kedv, vidámság s kedélyesség uralkodott mindvégig s asztalbotás után megkezdődött a táncz, mely a reggeli órákig eltartott.

Tóth András szobrász itthon.

Tóth András a kiváló magyar szobrász művész hazaérkezett külföldi tanulmány utjából. Tóth András most műtermében legujabb alkotásán és megbízatásán, a debreczeni szabadság szobor alakján dolgozik.

Halálozások.

Polgár Nánássy József f. hó 22-én reggel, életének 60-ik évében, váratlanul elhunyt. Földi részei f. hó 24-én d. e. 10 órakor fognak vendég utca 28, számú háztól a ref. egyház szerlatása szerint, a nagy templomban tartandó rövid ima után a Hatvan utczai temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Egy régi debreczeni polgár elhunytáról vettünk gyász levelet. A bánatos család tudatja, hogy a debreczeni érdemes öreg polgár, néhai Mátéffy Ferencz f. hó 22-én reggel 8 órakor, életének 74-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Az elhunyt öreg polgártársunkat f. hó 24-én délután 2 órakor temetik a Darabos utczai 29-ik számú saját háztól a Czegléd utczai temetőbe. A gyászistentiszteletet a nagytemplomban tartják meg.

A Szoboszló és Vidéke

ismételten foglalokzik a hajduvármegyei függetlenségi párttal, lapunkkal, Kovács Gyula h.-szoboszlói Kossuth-párti országos képviselő urnak az állásfoglalásával. Mi a további vitatkozást rekesztjük a t. laptársal, mivel a véleményére egyáltalában nem voltunk, nem vagyunk kíváncsiak. A mi megnyugtatónkra elég Kovács Gyula országos képviselő urnak lapunkhoz íntezett, a 243. számában megjelent, félreérthetetlenül világos „nyílt levele“, a melyben a vármegyei függetlenségi párthoz való csatlakozását jelenti be. Ha ezen lapszámot a t. laptárs nem kapta volna meg, mit alig hihetünk, kívánságára szívesen megküldjük.

A tanács és a kaszálóbirtokosok.

Debreczena város tanácsa a kaszáló birtokosokat érdeklő ezen hirt közli lapunkkal: Értesítettnek a kaszáló birtokosok, hogy a bizottsági közgyűlésnek 232/13816—15786/1901 bkgy szám alatti határozata alapján kaszáló földjeiket ujabban kimérhetik 1902 Deczember hó 31-ig bezárólag, — az esetben ha kimérés által a város érdeke sérelmet nem szenved s folyamodók az eljárással feimerülő költségeket viselik. Debreczen, 1901. Deczember 16. A városi tanács.

Köszönet nyilváníítás.

Telegdi K. Lajos utóda, Eperjesi István könyvkereskedő ur 20 drb. képeskönyvet volt szíves hozzám juttatni, hogy azokat szegény és árva gyermekek között karácsoni ajándéku kiösszam. Ezennagylelkü adományért a nemes szívű adakozónak az ev. iskola nevében h a l á s köszönetet mondok. — M a t e r n y Lajos főesperes, isk. széki elnök.

A szükséglet kérdése

a legközelebbi időben sokaknál merül fel, ha arról van szó, hogy kedves hozzátartozóknak az ajándékokat összeállítsák. A gyermekszív könnyen kielégíthető, hisz még alig ismeri a „szükség“ szót, readesen könnyen teljesíthető természetű kívánságai vannak csak. Máskép áll a dolog a nagyoknál, akik az esztendő folyamán már sok születésnap és karácsonyi ajándékot kaptak. Ezek részére a választásban óvatosságnak kell lenni és az ajándék örömet hozó tulajdonsága mellett e czélszerűségi szempontot is tekintetbe kell venni. És itt, a hol feleségeinkről vagy felnőtt leányainkról van szó, különösen utalunk egy ajándékra, amely sok helyütt fog elragadtatással üdvözölni: t. i. egy varrógép, kivált ha egyike azon remek példányoknak, amelyeket a Singer Co. varrógép részvénytársaság itteni eladási helyiségében Piacz-utca 42 sz. jelenleg legdusabb vászárteremben kiállított. A különféle, ipari célokra szolgáló gépek mellett, főleg a családi használatra rendelt eredeti Singer varrógépek ezek, a melyek itt tündökölnék. Ezek nemcsak eredeti czéluknak, a varrásnak felelnek meg teljesen, még egy különös tulajdonságuk is van, t. i. hogy mindon külön készülék nélkül használhatók azon divatos műhímzésekre, amelyek az utóbbi években

A tudomány minden ágából

mintegy 1000 darab könyv, közte sok karácsonyi ajándéknak alkalmas diszmű tetemesen leszállított áron kapható:

LÁSZLÓ ALBERT és Tsa könyvkereskedésében, Debreczen.

a nővilág elragadtatását illették. Ez az új vívmány határozottan fokozza a Singer család varrógépeknek — mint karácsonyi ajándéknak — értékét, egészen eltekintve egyéb már eléggé ismeretes, felülmúlhatlan tulajdonságaiktól.

Friss vadsortés hus.

Őz kilóként kapható Márkusnál „Dréher sörösarnok.

Gondy és Egey

Piacz utcai fénykép kirakatában feltűnően sikerült arnyképek láthatók. Oly részletes kidolgozás a fővárosi képeken sem tapasztalható. E különlegességökkel a haladás netovábbját elérték. Mily szépek is azoka a holdas képek!

Előre haladt idény miatt rendkívüli árak Rózsa Lajosnál.

A debreczeni „Hortobágy“ gőzmalom Anricht Alajos és Vilmos városi lisztraktára Csapó utca 4. szám Takarékszövetkezet bérházában megnyílt.

SZÍNHÁZ.

Műsor.

Szerdán. december, hó 25-én, két előadás: Délután 3 órakor: A modell. Operett.

Este 7 és fél órakor „C“ bérletben újdonságul először Karácsony. Drámai látványosság 5 képben.

Csütörtökön: két előadás délután 3 órakor felhelyarákkal: New York szépe Amerikai operett 6 képben.

Este 7 és fél órakor „A“ bérletben második: Karácsony. Drámai látványosság 5 képben.

Pénteken. „B“ bérletben A suhancz. Operette 3 felvonásban.

Szombaton. „C“ bérletben Svihakok Operette 3 felvonásban.

Vasárnap. két előadás: délután 3 órakor, felhelyarákkal: Boccaccio. Operette 3 felvonásban.

Este 7 és fél órakor, Tanay Frigyes bucsufelléptéül: Liliomfi. Énekes vígjáték 3 felvonásban.

Két előadás.

Szombat este Zährer kedves zenéjű operettjét a „Svihakok“-at adták. A svihakok — aminthogy meg is irtuk, — nem lett kasszadarabja Komjáthy-nak, de mégis elég nagy közönség nézte végig a csupán zenéjében vonzó darabot. F. Kállay Lujza és Negy Gyula a czimszerep személyesítői ezuttal is uralták a színpadot. Új szereplőket is láttunk, Karacs szerepét Burányi játszotta. Kissé félénk volt, de gyönyörű hangjával nem tevesztette el a hatást Bárdos szerepét Takács Mariska játszotta. Drámai színésznő ugyan, de az este meggyőzött mindenkit, hogy úgy énekel, mint játékban tultesz azon, kihelyett játszott. Kellemes énekeért s ügyes játékaért sok tapsot kapott. Vasárnap este egy rég nem adott darabot a „Két árva“-t elevenítette fel a színtársulat, zsufolt karzat, de annál üresebb földszint s paholyok könnyeztek, meghatottan néztek a két árva Szabó Irma és Takács Mariska tragikus sorsát, kik mindketten dieséretreméltóan oldották meg feladatukat. Az előadás, leszámítva egyik-másik szereplő szerepemtudását, elég jó volt. Szabó Irman, Takács Mariskán kívül szépen s kifogástalanul játszottak Tanay Frigyes, Fáy Flóra, Odrý Árpád

CSARNOK.

Orosz morál.

Két évet töltött a czár ólombányáiban és akkor kegyelmet kapott, Nem mondották meg neki, hogy ártatlanul szenvedett, csak egyszerűen kihallgatásra vitték a kormányzó elé. Az ajtóig négy szuronyos őr kísérte, de ott levették bilincseit és egymagában engedték a czár foglyainak teljhatalmu kormányzója elé.

— 1764 kormányzó ur parancsára állók.

Ez a szám volt a fogoly neve.

— 1764 — szólott a kormányzó az elítélthez — minden oroszok ura, a czár megelégedte szenvedéseidet s könyíteni fog sorsodon.

Közelebb lépett a darócruhás alakhoz és kezét nyujtva neki, emeltebb hangon folytatta beszédét.

— Dimitri Vaszijlovs, a czár kegyelméből szabad vagy!

Visszaadták régi öltönyét, melyet tartóztatásakor viselt és kiállították a szabadságoló levelet is, csak elkobzott iratait tartották vissza.

— És az irataim?

— Birói ítélet alapján megsemmisítve. Dimitri Vaszijlovs engedélyt kért arra, hogy még egyszer visszaléghessen az ólombányák melyen fekvő börtönbe

— Milyen nap van ma barátom — Kérdő az őriállók katonáktól, — mielőtt leszállott volna a sóhajok tárnájának komolyan ásitozó mélységébe.

Minden oroszok urának, a czárnak birodalmában 1901. évi május negyediké virradt fel, — hangzott tompán a válasz.

Ismét ott volt régi börtönében. Leült az ólomba vágott pad szélére, mely ágyuul is szolgált és faradt fejét kezébe hajtva gondolkodott.

Két éve történt. Két évet vesztett életéből. Most huszonnégy éves és a haja egészen ősz. A szíve is mintha rendetlenül verne, melle el-elszorul, térdei megroskadnak. Ez mindez csupán egy könnyelmű szóért, egy meg nem fontolt, hangos lélegzetrohámért. Mit is mondott voltaképpen?

— A czár sem mindenható!

De valóban mindenható e a czár?

Feje fölül tompa koppanással hullottak alá a vizesöppek az ólomba vágott czipőnőbe.

— Kopp, kopp . . . a czár, a czár.

Meg a vizesöppek is a czár nevét mormolják. És szabályos időközökben hullanak alá. Percenként egy csöpp. Hatvan csöpp — egy óra. Ez a fogoly klepsidrája, Estétől reggelig, reggeltől estig színültig telik a medenceze. Hét óra reggel, tessék lefeküdni és dolgozni. Hét óra este, tessék lefeküdni. És a czár foglyai azonnal elszunynyadnak. A czárnak pihent erőkre van szüksége és a czár az álomnak is tud parancsolni.

A víztartó medenceze színültig megtelt.

Kopp, kopp . . . hét óra van, tessék lefeküdni.

A kiszabadult rab idegesen borzadt össze es sietve kapkodta magához emlékeit, a végtelen napok sötét óráiban ólomba faragott apró szobrocskákat.

És azután futva menekült a szomorú

helyről. Érezte, hogy ha csak pár napig is ott maradna még, nem tudna ellenállni a czár parancsának és újra elaludna mint azelőtt annyiszor.

A szabad világban már leszállott a nap. A csillagok ragyogva fénylettek a levegő egben, és a templomharangja mélyzugasal hirdette az ejszaka beálltát. És mintha a harang is azt kongana:

— Vigyázzatok és imádkozzatok a czár mindenható.

Ismét ott állt a kormányzó előtt.

— Dimitri Vaszijlovs intézkedtem, hogy még az éjjel elindulhass.

— Köszönöm kormányzó ur, mormogta Vaszijlovs.

Kikeresett a zsebéből egy ólomszobrocskát és odanyujtá a czári fogjok teljhatalmu parancsnokának.

— Emlékeim kormányzó ur.

A kormányzó összeránczolt homlokával, éles műértő tekintettel vizsgálta a kis művet mely dolgozó rabot ábrázolt.

— Te csináltad ezt Vaszijlovs?

— Igen uram, én véstem ki.

— Mi voltál azelőtt?

— Szobrász Szentpétervárott. A czár szobrát is én készítettem.

A kormányzó elgondolkodott. Arczát sötét pir lepte el, majd hirtelen előrelépve kezét nyujtott volt fogjának.

— Vaszijlovs ur, legyen szerencsém ma este asztalomnál.

A kiszabadult rabokat megezeni szokták, de a kormányzó külföldön végezte iskoláit és a szobrocska remekmű volt. Nem volt ugyan egészen készmunka, de látszott a faragáson, hogy alkotója csak az eszközök tökéletlensége miatt nem tudta jobban kisimítani. Mestermű volt így is minden izében, mely batran helyet foglalhatott volna akármelyik mutatólaton.

Együtt vacsorált a kormányzó családjával. Csöndesen, csaknem minden szó nélkül folyt le az étkezés. Nem akarták zavarni mert mintha feszélyezte volna ez a dus jólét, melyben régebben élt, amelytől már annyira elszokott.

— Gyujtson reá Vaszijlovs ur, szolt a kormányzó vacsora után vendégéhez. És elégedett mosolylyal nézte mily gyönyörrel szívja keblébe volt fogja a rég nem élvezett illatos füstöt.

— Hol szándékozik most letelepedni Vaszijlovs?

— Külföldre megyek, valószínűleg Párisba, hogy folytassam szobrászati tanulmányaimat.

A kormányzó elkomorodva mélyedt maga elé.

— Jól teszi Vaszijlovs, menjen külföldre, mert ez a levegő, a mi levegőnk nem magának aló. De ne feledje ott sem ne feledje el sohasem, hogy a czár keze, messzire érnek.

— Nem fogom el feledni kormányzó ur szolt halkán Vaszijlovs és idegesen feszkelődött székében.

A kormányzó az emberismerők sajátos vonásaival mosolygott.

— Nem tartóztatom tovább Vaszijlovs. Tudom, hogy milyen örömmel válna már el tőlem.

Vaszijlovs zavartan mentegetőzött.

— Nem, nem, kormányzó ur, szivesen maradok.

A czár foglyainak teljhatalmu parancsolója csodálatosan ellágyult hangon válaszolt.

— Hagyja csak, hagyja fiatal bará-

Neuländer férfi szabó Debreczen

BIEDERMANN palota, első emelet, baloldali lépcső.

tom. Aki már dolgozott egyszer én kezem alatt, az nem tartózkodik szívesen az én társaságomban.

Kikísérte a kocsihoz is.

— Isten vele Vaszijlovis. Ne feledje, hogy a csár kezei hosszúak és aki másodszor is visszakerül hozzám, az a bányák tárnáiban hal meg.

A többit elnyelte a robogó kocsi zöreje.

Pétervárott jelentkeznie kellett a rendőrségnél. Nagyon udvariasan bántak vele, mert a Szibériát járt emberek a legveszedelmesebbek. A csárnak egyik volt foglya robbantotta fel Sándor ezárt is.

— Hol szándékozik letelepedni Vaszijlovits ur?

— Párisban. Megkaphatom-e az utle velemet?

Nem emeltek ellene kifogást, csak az elutazásom napját határozták meg pontosan.

— El ne feledje utlevele láttamoztatását a nagykövetségnél, kiáltotta utánna a rendőrtisztviselő, ki az állomáshoz kikísérte.

— Nem feledem el.

Egészen a határig kísérte valami gyanus alak, de ott elhagyta. Magára maradt, a saját ura volt. Mehetett, amerre csak akart, de nem állapodhatott meg előbb és nem utazhatott tovább, mint Páris. Kötött utlevele volt.

Párisban tulesett az utolsó kötelességen is, mely kiszabadult fogoly voltával járt. Jelentkezett a nagykövetségnél.

— Egy év múlva ismét jelentkeznie kell.

A másik teremben valami hivatalos iratot olvastak fell. Behallatszott a szó.

A csárnak szüksége lévén katonáira, elrendelem.

— Itt leszek — mondotta Vaszijlovits.

És belevetette magát az idegenek és benszüllöttek Babelének zugó tömkelegébe. Mindenütt szívesen fogadták a fehér haju, sajátos gondolkozásu orosz, ki olyan bámulatos józálással tudott hallgatni.

Mert Dimitri Vaszijlovits hallgatott, mindig hallgatott. Elmerengve hallgatta az estélyeken azt a zagyva zajt, melyből mint-ha ez az egy hang szűrődött volna örökkön feléje:

— A csár, a csár!

Ezt zörögtek az összeverődő poharak. ezt bugta a harmadik szobából át-hangzó csöndes zongoraszó, ezt mondta minden, minden:

— A csár, a csár!

Nem hallotta a női lélek mesteri bonczolójának, a nagynevű írónak szavait, amint harsányan mondotta:

— Igen, asszonyom, két morált kel megkülönböztetnünk — a női és férfi morált. Ez a kettő teljesen különböző és tudtommal nincs a földnek olyan országa, hol ne a kettős morál uralkodna.

Dimitri Vaszijlovits erre is hallgatott.

A nagynevű író, kit az általános lelkesedés közepette bántott ez a közömbös-ség. gunyos leereszkedéssel közeledett a méltató oroszhoz, kit eddig nem méltatott figyelemre.

— És ön, fehérhaju száműzöttünk, melyik elvnek hive, az egyes vagy kettős morálé-e?

Vaszijlovits felállott, fehér arcát halottlapi sápadtság futotta be, mikor a kérdésre válaszolt.

— Nálunk, oroszoknál, csak egy morál van, uram.

— És ez az egy?

— A csár, a csár!

Gondos Sándor.

APRÓ HIRDETESEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből azedett minden szó 4 fillér.

Gyönyörűen éneklő kanári madarak változatos hangfutamokkal olcsón kaphatók Péterfia-u. 26.

A piacon (épen a központon) egy 3 szobás emeleti udvari lakás üvegezett folyosóval és hozzátartozókkal azonnal kiadó. Czim a kiadó-hivatalban.

Buza és gabona préselt szalmát, egészséges, veszek a feladó állomástól, ajánlatokat kérek az Oderbergig fizetendő szállítási díj megjelölésével. A feladó levél másolat beküldése után, valamely magyar bank útján fizetek, A. M. Loewe Withve Loslau/ober Schlessen.

Egy emeleti lakás,

mely áll 4 szoba, előszoba, hálófülke és szükséges mellékhelyiségekből, Arany (Kádas) u. 19 sz. a. azonnal kiadó. Úgyanott 2 pár páva is eladó.

Czimbalom nagy raktár, mindennemű hangszerek bámulatos árban beszerezhető az Alföld I. hangszerkészítőjénél, hol a készítés is megtekinthető. Tóth János főtér 41. a kapu alatt.

Fűszerüzlet, igen jó forgalmu, más vállalkozás miatt eladó. Értékezhetni a kiadóhivatalban.

Gondy és Egey fényirdájában, a napok rövidege miatt, a felvételek a déli órákban sem szünetelnek, a mennyiben a képek sikere nem az idő borultsága, de a nap állásától függ. Megjegyzendő, hogy a régtől ösmert műterem nem csak ünnep és vasárnap nem teszen kivételt, de 38 évi fennállása óta egy felnapon sem szünetelt.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társai utódai cégénél

Kistempom bazár

a karácsonyi idényre

rendkívüli olcsó áron kaphatók

Asztalneműek, vásznak, zsebkendők, nyakkendők, gallér és kézelők, harisnyák, kész fehérneműek, színes alsó szoknyák, mosó velez, francia flanel

Női ruhaszövetek.

Fekete és színes selyem. Mosó bársony. Szőnyegek. Takarók és pokróczok.

Köztudomásu, hogy a **RICHTER-féle**

Horgony-Kőépítőszekevény

a gyermekek kedvenc játéka és a legjobb, amit gyermekeknek játék és foglalkoztató szerül ajándékozhatunk. A Richter-féle Horgony-Kőépítőszekevények mindenütt kiténtelve lettek. legutóbb Párisba 1900 ban az arany éremmel. Most a

Horgony-Hidépítőszekevény

hozzávásárlása által is torvszerűen ugy kiegészíthetők, hogy a régi és új szekevényel pompás köhidsáncok felállíthatók.

A Horgony-Kőépítőszekevények — 75, 150, 3.—, 350, 450, 6 egészen 10 kor. sőt azon felüli áron, a Horgony-Hidépítőszekevények pedig 3 koronától feljebb minden finomabb játékszerüzletben kaphatók, azonban a Horgony-védjegyre figyeljünk és minden Kőépítőszekevény „Horgony” nével mint utaztat visszautasítandó

Uj. Richter-féle türelni játékok: „Hidgyér”, „Mind a kilencet”, „Sphinx”, „Manó”, „Villámhárító”, „Haragtörő” stb. Darabja 70 H. Valódi csak a Horgony védjeggyel

Aki gyermekeket akar megajándékozni, az hozassa meg magának azonnal az alatt jegyzett cégnek uj, gazdagon illusztrált árjegyzékét, a beküldés ingyen és bérmentve történik.

Kir. udv. és kamarai szállítók

Richter F. Ad. és t. Első osztrák-magyar cs. éskir. szabadalmazott kőépítőszekevény gyár: Bécs I. Operngasse 16.

Üzleti könyvek

csinos kiállításban, erős kötésben igen jutányosan kaphatók

HOFFMANN és KRONOVITZ

könyvnyomdájában

Karácsonyfa díszítések
 Karácsonyfa czukorkák
 Karácsonyi teasütemények
 Karácsonyi desszertek
 Remek dió ésogyoró
 Friss mák és akáczméz
 Finom likőrök, puncs
 Legjobb teák és rumok
 Asztali, Pecsénye és Csemege borok
 Halak s mindennemű csemegék

legjobb s legfrissebb minőségben kaphatók

Kontsek Gézánál

Kossuth utca.

14206—1901.

Hirdetmény.

A vármegyei általános tisztujtás ügyében f. é. december 13-ik napján 594—1901. sz. a. kibocsátott pályázati hirdetményem kapcsán Puky Gyula főispán ur ő méltóságának f. decz. 17-ről hozzám intézett felhívása alapján és értelmében az egyes tiszt állásokra pályázni kívánókat értesítem, miszerint főispán ur ő méltósága felhatalmazott illetve megbízott, hogy a beérkező pályázati kérvényeket nevében és helyette átvegyem, minélfogva tehát a pályázati kérvények **f. é. decz. 28-ig d. u. 5 óráig** hozzám lesznek benyújtandók.

Debreczen, 1901. decz. 18.

Rásó Gyula

kir. tanácsos, alispán.

Alapított 1885-ben.

KOHN HENRIK

fűszerkereskedőnél

Debreczen, gr. Dégenfeld-tér 7 sz.

legolcsóbban

kapható:

Mazsola 1 kg. 44 krtól 72 krig.
 Szilvaiz (dekvár) 1 kg. 28 kr.
 Hurkába való rizs 12 krtól 20 krig.
 2 db. szép citrom vagy narancs 3 kr.
 Szilva, dió,ogyoró, datolya, csemege czukorka. Legjobb kalácsnak való

liszt.

Naponta kétszer friss élesztő.

Leszállított árak!

Szabó Lajos fiai

czégnél.

4 1/2 mtr 120 cm. széles fekete szövet frt 1.75

4 1/2 mtr 120 cm. széles színes szövet frt 2.15

4 1/2 mtr 120 cm. széles divat szövet frt 2.25

4 1/2 mtr 120 cm. széles finom szövet frt 2.45

7 mtr jóminőségű velez hazai frt 2.20

1 db 6 szem. kávé abrosz frt 1.30

1 „ 6 „ fehér vászon terit. frt 2.75

Az idény legújabb divat szövetje

120 cm. Homespun és Cybeline

ezelőtt frt 2.25 és frt 2.80

most csak

1 frt és 1 frt 30 krajczár.

== Szép és czélszerű ==
 karácsonyi ajándékok

szövött **Goblin képek (Paneaux)**, remek **divány párnák** selyemből és pelüchéből **kézfestéssel**, himzéssel, remek **zseb-kendők** 8 krtól 3 frtüg és feljebb.

Kávé terítékek 2 forinttól feljebb.

Kardos László

Kossuth-utcai üzletében.

A közeledő ünnepek alkalmából ajánljuk a legjobb nevű termelőktől beszerzett **tisztn. természetes**

BORAINKAT u. m.:

Balatonmelléki ó-asztali	1 liter	30 kr.
Magyarádi 1898 évi finom asztali	„	40 „
Szabó Lajos fiai termelőktől ó-asztali	„	40 „
Ugyanazoktól Sylváni igen finom	„	46 „
Küküllőmenti 1896 évi	„	60 „
Érmelléki szemelt 1878 évi	Buday	„ 65 „
„ bakar 1885 évi	Gyula	„ 70 „
Marosmenti 1894 évi	termelése	„ 80 „

Ezekon kívül igen nagy választékban tartunk finomabb minőségű

Erdélyi hegyi pecsénye és csemege borokat

TEUTSCH B. JOZSEF-től és az ERDÉLYI PINCZE EGYLETTŐL.

VÖRÖS BOROKAT: PALUGYAY, DIETZL, SCHLUMBERGER cégektől.

TOKAJHASSZU és SZOMORODNI BOROKAT Dr. SZABÓ GYULA hírneves pincéjéből.

FRANCZIA PEZSGÓKET: POMMERY, G. H. MUMM, VEUVE CLUQUOT, GEORGE

GOULET és AUBERTIN & Co. cégektől. MAGYAR PEZSGÓKET: TÖRLEY, —

FRANCOIS LAJOS és TÁRSA, LITTKÉ és BELATINI BRAUN cégektől.

Spanyol és görög gyógyborok nagyraktára.

Geréby Fülöp utódai.

HRABÉCZY ANTAL

ruhafestő és tisztító intézete

Debreczen, Széchenyi-utca 42-ik sz.

Mindenféle ruhák, függönyök, szőnyegek stb. kifogástalanul

festetnek és tisztítanak.

Bejárat az utcáról.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen a főpostával szemben.